

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis, Seu Resolutio Casuum Conscientiæ

Juxta Sacram Scripturam, Canones, Et Sanctos Patres

Continens Tractatus de Sacramentis in genere; de Baptismo, de Confirmatione, Eucharistia, Sacrificio Missæ; Constitutionem Innocentii XII. super celebratione Missarum, variaque alia decreta

Genet, François

Parisiis, 1703

Caput VII. De Sacramentorum effectibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40834

CAPUT VII.

De Sacramentorum effectibus.

Quæst. I. **Q**UINAM sunt effectus Sacramentorum ?

2. Corinth.
cap. 1.

Resp. Duo præcipui : primus est character, quem imprimunt in anima, juxta illud Apostoli: *Vixit nos Deus qui & signavit nos, & dedit pignus spiritus in cordibus nostris.* Apostolus characterem designat dum dicit *signavit nos*, sigillum enim hoc habet peculiare, ut signum aliquod imprimat.

ad Ephes. c.
9.

Secundus autem magisque præcipuus Sacramentorum effectus, est gratia sanctificans, quam Sacramenta communicant, juxta illud Apostoli *Christus dilexit Ecclesiam, & se ipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquæ in verbo vitæ.*

Quæst. 2. Quid est character ?

Decret. Eug.
IV. in Conc.
Florent. in
Instr. ad Ar-
menos.

Resp. *Character*, ut dicitur in Decreto Eugenii, *Est spirituale quoddam signum à ceteris distinctivum, anima indelebiter impressum.* Hæc definitio satis explicabitur per responsa sequentibus quæstionibus danda.

Quæst. 3. Quænam Sacramenta imprimunt characterem ?

Conc. Trid.
sess. 7. Can.
9. De Sacram.
in genere.

Resp. Definitum est à Concilio Tridentino, tria esse Sacramenta quæ characterem imprimunt. *Si quis dixerit, inquit, in tribus Sacramentis, Baptismo, Confirmatione, & Ordine, non imprimi characterem in anima, hoc est signum quoddam spirituale & indelebile, unde ea iterari non possunt, anathema sit.*

S. Boniv. 6.
p. brevilos.

Rationem quam tradit Divus Bonaventura, naturam characteris plenius explicabit; Quo-

niam, inquit, triplex est status fidei secundum quem habet fieri distinctio in populo Christiano, in acie Ecclesiastica Hierarchia: scilicet status fidei genita, roborata, & multiplicata. Secundum primum fit distinctio fidelium ab incredulis; per secundum fit distinctio fortium ab infirmis & debilibus. Secundum tertium fit distinctio Clericorum à Laicis. Hinc est, quod illa Sacramenta, quæ recipiunt triplicem fidei statum prædictum, Characteres imprimunt, per quos indelebiter impressos semper distinguunt: ac per hoc nunquam iterari possunt. Quoniam ergo Baptismus respicit statum fidei genita, in quo populus Dei distinguitur ab incredulis, ut Israëlita ab Ægyptiis. Et Confirmatio respicit statum fidei roborata, in quo distinguitur populus fortis ab infirmis, sicut pugiles ab his qui ad pugnam non sunt idonei. Et Ordo respicit statum fidei multiplicata, in quo distinguitur Clerus à Laicis, sicut Levita ab aliis Tribubus. Hinc est quod in his tantum tribus Sacramentis characteres imprimuntur.

Idem luculenter explicat sanctus Thomas: Sacramenta, inquit, nova legis ad duo ordi-
nantur, videlicet ad remedium contra peccata, & ad perficiendum animam in his que pertinent ad cultum Dei secundum ritum Christianæ vite. Quicumque autem ad aliquid certum deputatur, consuevit ad illud consignari, sicut milites; qui adscribebantur ad militiam, antiquitus solebant quibusdam characteribus corporalibus insigniri: eo quod deputabantur ad aliquid corporale. Et ideo cum homines per Sacramenta deputentur ad aliquid spirituale pertinens ad cultum Dei, consequens est quod per ea fideles aliquo spiritali characterè insigniantur.

D. Tho 3. p.
q. 63. art. 3.
in corp.

Quamvis autem homo per omnia Sacramenta fiat particeps Sacerdotii Christi, utpotè percipiens aliquem ejus effectum, scilicet gratiam: non tamen per omnia Sacramenta deputatur ad aliquid agendum, vel recipiendum, quod pertinet ad cultum Sacerdotii Christi,

D. Tho. ibid.
a. 6. in corp.
& ad 1.

sed tantum per tria prædicta: *Ad agens in Sacramento*, inquit idem sanctus Thomas, *pertinet Sacramentum Ordinis: quia per hoc Sacramentum deputantur homines ad Sacramenta aliis tradenda. Sed ad recipientes pertinet Sacramentum Baptismi: quia per ipsum accipit potestatem recipiendi alia Ecclesie Sacramenta: unde Baptismus dicitur esse janus omnium Sacramentorum. Ad idem etiam ordinatur quodammodo Confirmatio, ut infra dicitur: & ideo per hæc tria Sacramenta Character imprimitur.*

Quæst. 4. Character est-ne indelebilis?

Resp. Id jam diximus ex Tridentino supra relato, & ut ait Divus Thomas, *Post hanc vitam remanet character, & in bonis ad eorum gloriam, & in malis ad eorum ignominiam: sicut etiam militaris character remanet in militibus post adeptam victoriam, & in iis qui vicerunt, ad gloriam; & in his qui sunt victi, ad pœnam.*

D. Tho. 3. p.
q. 63. art. 5.
ad 3.

Quæst. 5. Sacramenta imprimunt-ne characterem in iis qui illa recipiunt in statu peccati mortalis?

Resp. Imprimunt certè, modò dispositiones omnes necessariae ad validitatem Sacramenti, adhibeantur, tum à conferente, tum à suscipiente Sacramentum. *Satis eluxit*, ait Divus Augustinus relatus in Canone, *Pastoribus Ecclesie Catholicae, & ovem qua foris errabat & dominicum characterem foris accipiebat, venientem ad Christianam unitatis salutem ab*

Can. Quomodo.
do. De Consecr.
dist. 4.

errore corrigi : Characterem tamen dominicum in ea agnosci potius quam improbari : quandoquidem , ipsum characterem multi lupi , & lupis insigunt. Hoc est iis qui cum prava dispositione Sacramenta suscipiunt.

Quaest. 6. Quinam sunt effectus characteris ?

Resp. Ex Divo Thoma, Character praecipue tres habet effectus in anima. Divinus cultus, ait Divus Thomas, consistit vel in recipiendo aliqua Divina, vel in tradendo aliis ; ad utrumque autem horum requiritur quaedam potentia : nam ad tradendum aliquid aliis, requiritur quaedam potentia activa : ad recipiendum autem requiritur potentia passiva : & ideo character importat quamdam potentiam spiritualem ordinatam ad ea quae sunt Divini cultus : Et ideo primus effectus characteris est quaedam potentia spiritualis, ordinata ad ea quae sunt Divini cultus : & haec potentia est aut activa aut passiva : passiva in Sacramento Baptismi, qua homo fit capax ad alia Sacramenta recipienda : activa vero in Sacramentis Confirmationis & Ordinis, quoniam quidem per confirmationem, homo fit idoneus ad profitendam fidem, per Ordinem vero ad conferenda aliis Sacramenta.

D. Tho. 3. p. q. 63. art. 2. in corp.

Secundus effectus characteris, ut tradit idem Doctor, est character Christi. Manifestum est, ait Divus Thomas, quod character Sacramentalis specialiter est character Christi, cujus sacerdotio configurantur fideles secundum sacramentales characteres, qui nihil aliud sunt quam quaedam participationes sacerdotii Christi ab ipso Christo derivata. Unde qui per Sacramenta characterem recipit, Christo fit similior, quam is qui non recipit.

D. Tho. ibid; a. 3. in corp.

Tertium autem effectum sic explicat Divus

D. Tho. ibid.
art. 3. ad 3.

Thomas : Dicendum quòd caractere distinguitur aliquis ab alio per comparisonem ad aliquem finem in quem ordinatur qui caracterem accepit : Sicut dictum est de caractere militari , quo in ordine ad pugnam distinguitur miles Regis à milite hostis. Et ita caracter distinguit fideles Christi à mancipiis diaboli. Propter hæc tria caracter varia fortitur nomina ; quia enim nos aptos reddit ad suscipienda vel dispensanda sacramenta seu ad peculiariora quædam Christianæ Religionis Officia Deo consecrat, dicitur hominis consecratio, sanctificatio, & ad Dei cultum dedicatio ; quia autem nos Christo Domino speciali ratione configurat, dicitur potestas recipiendi, vel dandi sacramenta & sacra ; quia denique unum hominem ab altero, v. g. baptizatum à non baptizato, confirmatum à non confirmato, Sacerdotem denique à Laïco secernit, sigillum à sanctis Patribus appellatur.

Quæst. 7. Sacramenta conferunt-ne gratiam ?

Decret. Eug.
IV. in Con-
cil. Floreat.

Resp. Ut habetur in Decreto Concilii Florentini, Septem sunt sacramenta nova legis, quæ multum ab antiquis differunt ; illa enim non causabant gratiam, sed eam solùm per Passionem Christi dandam figurabant : Hæc verò nostra & continent gratiam, & ipsam dignè suscipientibus conferunt.

Concil. Trid.
sess. 7. Can.
6.

si quis dixerit, inquit Concilium Tridentinum, sacramenta nova legis non continere gratiam quam significant, aut gratiam ipsam non ponentibus obicem non conferre, quasi signa tantùm externa sint accepta per fidem gratiæ vel iustitiæ, & nota quadam Christiana professionis, quibus apud homines discernuntur fideles ab infidelibus, anathema sit.

De Sacramentis. Cap. VII. 43

Hausit hanc veritatem Ecclesia ex Scriptura sacra & sanctis Patribus. Joannis 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu-sancto, non potest introire in Regnum Dei*: Ubi regeneratio spiritualis quæ fit per gratiam, tribuitur aquæ Baptismi, & Spiritui sancto: aquæ quidem, tanquam causæ instrumentali, & Spiritui-sancto ut causæ principali. Quare Divus Augustinus explicans prædicta verba Joannis, ait, *Non enim scriptum est, Nisi quis renatus ex parentum voluntate, aut ex offerentium, vel ministrantium fide: sed, nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu-sancto*: Quod clarè satis ostendit, dici non posse secundum sanctum Augustinum, fidem conferentis aut suscipientis Sacramentum esse causam gratiæ, sed solum aquam cum Spiritu-sancto.

D Aug. Epist. 23.

Et Divus Paulus ad Ephesios cap. 5. ait: *Christus dilexit Ecclesiam & tradidit semetipsum pro ea, mundans eam lavacro aquæ in verbo vitæ*. Et ad Titum cap. 3. dicit: *Salvos nos fecit per lavacrum regenerationis*: Ex quo constat, Sacramenta esse causas nostræ salutis gratiam conferendo.

Sanctus Thomas, ait; *Ex multis Sanctorum autoritatibus habetur, quod Sacramenta novæ legis non solum significant, sed causant gratiam; & ideo dicendum quod duplex est causa agens principalis & instrumentalis: Principalis quidem operatur per virtutem suæ formæ cui assimilatur effectus, sicut ignis suo calore calefacit; & hoc modo, nihil potest causare gratiam nisi Deus, quia gratia nihil aliud est quàm quædam participata similitudo nature divinæ secundum illud. 2. Petr. 1.*

D. Tho. 3. p. q. 62. art. 1. in corp.

MAGNA NOBIS ET PRETIOSA
DONAVIT, UT DIVINÆ SIMUS

44 TRACTATUS I.

CONSORTES NATURÆ. *Causa verò instrumentalis non agit per virtutem sua forme, sed solum per motum quo movetur à principali agente. Vnde effectus non assimilatur securi, sed arti, qua est in mente artificis. Et hoc modo Sacramenta nova legis gratiam causant: adhibentur enim ex divina ordinatione hominibus ad gratiam in eis causandam. Vnde Augustinus dicit, contra Faustum cap. 19. hæc omnia (scilicet Sacramenta) fiunt & transeunt; virtus tamen (scilicet Dei) qua per illa operatur, jugiter manet. Hoc autem propriè dicitur instrumentum, per quod aliquis operatur. Vnde ad Titum 3. dicitur: SALVOS NOS FECIT PER LAVACRUM REGENERATIONIS.*

Quæst. 8. Quomodo Sacramenta novæ Legis conferunt gratiam?

Resp. Sacramenta conferunt gratiam, ut aiunt Theologi, Ex opere operato, hoc est illam conferunt immediatè ex se ipsis, per virtutem receptam à Passione Christi, qui nostram operatus est salutem; ita ut non solum intuitu meritorum conferentis, aut suscipientis Sacramentum gratia conferatur, sed intuitu meritorum Christi, qui instituit Sacramenta eisque hanc virtutem communicavit.

Quod quidem probatur primò ex Divo Thoma qui ait: In Baptismo confertur gratia ex virtute ipsius Baptismi, quam habet in quantum est instrumentum Passionis Christi jam perfectæ: Quod nos vocamus producere gratiam Ex opere operato, ut jam diximus.

Probatur secundò authoritate sancti Leonis Papæ: Originem, inquit, quam sumpsit in utero Virginis, posuit in fonte Baptismatis, dedit aqua quod dedit matri: virtus enim Altissimi & obumbratio Spiritus-sancti qua fe-

D. Tho. 3. p. q. 70. art. 4. in corp.

S. Leo. Ser-mone 5. De Nativitate Domini. versus finem.

De Sacramentis. Cap. VII. 45

cit ut Maria pareret Salvatorem, eadem facit ut regeneret unda credentem.

Denique Concilium Tridentinum sic habet :

Si quis dixerit per ipsa nova legis Sacramenta ex opere operato non conferri gratiam, anathema sit. Concil. Trid. sess. 7. Can. 8.

Quest. 9. Quomodo Sacramenta legis veteris, id est Mosaicæ, conferebant gratiam ?

Resp. Illam conferebant tantum ex opere operantis, hoc est non per virtutem quæ fuerit in ipsis ex meritis Passionis Christi, seu ex opere operato, sed duntaxat intuitu solius meriti, & dispositionis, quæ erat in recipientibus.

Probatum primò ex supradicta autoritate Eugenii IV. in Concilio Florentino, ubi ait: *Sacramenta nova legis multum à Sacramentis differunt antiqua legis; illa enim non causabant gratiam, sed eam solum per Passionem Christi dandam esse figurabant: hac verò nostra, & continent gratiam, & ipsam dignè suscipientibus conferunt.* Quod evidenter probat Sacramenta veteris legis non contulisse gratiam *Ex opere operato*; quoniam conferre gratiam *Ex opere operato*, est eam producere per virtutem, quæ in ipsis sit ex meritis Passionis Christi: Concilium autem definit Sacramenta antiquæ legis, non habuisse in se talem virtutem.

Quod explicat sanctus Augustinus his verbis: *Alia sunt Sacramenta dantia salutem, alia promittentia Salvatorem: Sacramenta novi Testamenti dant salutem; Sacramenta veteris Testamenti promiserunt Salvatorem: mutata sunt Sacramenta, facta sunt faciliora, pauciora, salubriora, feliciora.* Quæ verba satis ostendunt, Sacramenta veteris legis non contulisse gratiam, per virtutem ali-

D. Augustinus in Psal. 73.

quam quæ in ipsis fuerit; quoniam si ita contulissent, tantam vim, & virtutem habuissent, ut Sacramenta novæ legis: quod quidem contrarium est Scripturæ sacræ, & sanctis Patribus.

D. Th. 1. 2.
q. 103. art. 2.
in corp.

Denique sanctus Thomas ait; *Veteris legis ceremonia non poterant in se continere realiter virtutem profluentem à Christo incarnato & passo, sicut continent Sacramenta novæ legis, & hoc est quod ad Galatas 4. Apostolus vocat ea, egena & infirma Elementa: Infirma quidem, quia non possunt à peccato mundare: sed hæc infirmitas provenit ex eo quod sunt egena, id est eo quod non continent in se gratiam.*

Hic autem advertendum est quod quando asserimus, Sacramenta novæ legis producere gratiam per virtutem, quæ in ipsis sit, ita explicantes illud Tridentini *Ex opere operato*, non intendimus, quod Concilium, aut Eugenius Papa determinaverit, credendum esse sub pœna anathematis, Sacramenta nostra producere gratiam per virtutem, qualitatem, aut motionem physicam, ut explicant discipuli Divi Thomæ, à quo ne punctum quidem recedimus; scimus enim sententiam aliorum Theologorum, qui Causalitatem tantum moralem circa gratiam tribuunt Sacramentis novæ legis, propugnari etiam posse, ut conformem Doctrinæ Concilii Tridentini & traditioni.

Durandus in
4. dist. 1. q.
4. n. 19.

Alia est etiam opinio, ut ait Durandus, antiqua, & sine calumnia, & magis, ut mihi videtur, consona dictis Sanctorum: scilicet quod in Sacramentis non est aliqua virtus causativa gratia, characteris vel cujuscunque dispositionis seu ornatus existentis in anima; sed sunt causa sine qua non confertur gratia; quia ex divina pactione vel ordina-

De Sacramentis. Cap. VII. 47

tionem sic fit quod recipiens Sacramentum, recipiat gratiam nisi ponat obicem, & recipit gratiam non à Sacramento, sed à Deo: Nec ab ea deflectere videtur Divus Bernardus, dum ait, Sicut Canonicus investitur per librum, Abbas per baculum, Episcopus per baculum & anulum simul, sic diversa gratia diversis sunt tradita Sacramentis.

D. Bernardus:
serm. De Cæ-
na Domini.

Quare sapienter notavit Cardinalis Bellarminus, lib. 2. de Sacram. cap. 1 §. *Secundò notandum.* Satis esse in hac re credere, quod justificatio fidelium sequatur ex eo quod quis recipit Sacramentum, v. g. Baptismum: *Ut verè ex eo quod quis baptizatur, sequatur ut justificetur.*

Quod quidem clariùs explicatum est ab illustrissimis viris Valemburgis in doctissimis suis Controversiis parte 3. q. 2. ubi dicitur: *Difficultas est de Sacramentorum efficacia. Vbi non quaritur an Sacramenta sint causa primariè & propriè effectivè illius gratia quæ confertur, hoc enim solius Dei est; sed an ex opere operato sequatur gratia.*

Quam quidem explicationem hinc inferendam judicavi; quia explicatio horum terminorum *Ex opere operato* ita planè confundit confutatque hæreticos, ut eorum plurimi hodie eam agnoscant, eique libenter subscribant; quin etiam eorum nonnulli plura dixerunt, quàm necessarium foret, absolutè loquendo, ut Catholici habeantur in hac parte.

Hugo enim Grotius, celebris Calvinista, in Annotatione ad consultationem Cassandri, articulo tertio ait: *Errant qui Sacramenta esse putant signa tantum acceptæ gratiæ, non etiam instrumenta per quæ Deus operatur. Voluit enim Deus per Sacramenta dare & au- gere gratiam, ut honoraret Ecclesiam cui tra-*

dita sunt Sacramenta, ad nos ipsi Ecclesia incorporandos: requiritur quidem in adultis dispositio ut dicitur in Missa: QUORUM FIDES TIBI COGNITA EST ET NOVA DEVOTIO: Verum efficacia non istis dispositionibus tribui solet, sed Deo, & hoc est quod dicitur ex opere operato.

Quest. 10. Videtur quod Circumcisio contulerit gratiam Ex opere operato, cum plerumque illam suscipientes elicere non possent actus fidei, & aliarum virtutum, quibus gratia potuisset illis conferri intuitu meritorum, quod Theologi vocant conferre gratiam Ex opere operantis?

Resp. Divus Thomas huic difficultati sic D. Th. 3. p. respondet: Dicendum quod in Circumcisione q. 70. art. 4. conferebatur gratia, aliter tamen quam in corp.

Baptismo: nam in Baptismo confertur gratia ex virtute ipsius Baptismi, quam habet in quantum est instrumentum Passionis Christi jam perfecta. In Circumcisione autem conferebatur gratia, non ex virtute Circumcisionis, sed ex virtute fidei Passionis Christi, cujus signum erat Circumcisio. Ita scilicet quod homo qui accipiebat Circumcisionem, profitebatur se suscipere talem fidem; vel adultus pro se, vel alius pro parvulis; unde & Apostolus dicit, Rom. 4. quod Abraham accepit signum Circumcisionis, signaculum justitiae fidei; quia scilicet justitia erat ex fide significata, non ex circumcissione significante.

Quest. 11. Sacramenta novae legis conferunt-ne majorem gratiam illa suscipientibus majore cum dispositione?

Resp. Utrique plus gratiae conferunt magis dispositis, non solum gratiae, quae datur intuitu solius meriti, & solius dispositionis recipientium, quam Theologi vocant Ex opere operantis,

De Sacramentis. Cap. VII. 49

operantis, sed etiam illius gratia, quam Sacramenta conferunt ex virtute recepta à Passione Christi, quam Theologi vocant *Ex opere operato*; ut enim ait Divus Thomas, *Quamvis Baptismus ut Passio Christi qua in eo operatur, quantum est de se aequalis respectum ad omnes habeat: quia tamen quidam ad Baptismum cum majori preparatione fidei & devotionis accedunt aliis, ideo quidam aliis majorem gratiam consequuntur.* Hoc autem intelligi debet de gratia quam Theologi vocant *opus operatum*, quæ provenit ex virtute quæ est in Sacramentis per Passionem Christi; cum ex Divo Thoma hæc virtus nobis communicetur juxta dispositionem, cum qua recipimus Sacramenta.

Quest. 12. Licet-ne aliquid exigere pro administratione Sacramentorum?

*Resp. Illud prohibitum est omni Jure divino & humano, veraque est simonia, quam Dominus noster Jesus-Christus expressè prohibuit, cum dixit Ministris suis, Grati accipistis, gratis date. Hinc Concilium Triburienſe relatum in Canone, ait: Dictum est solere in quibusdam locis pro perceptione Chris-
matis nummos dari, similiter pro Baptismo & Communione. Hoc simoniaca hæresis semen detestata est sancta Synodus, & anathematizavit, & ut de cætero nec pro ordinatione, nec pro Chrismate, vel Baptismo, vel pro Balsamo, nec pro sepultura vel Communionem quidpiam exigatur, statuit: sed gratis dona Christi gratuita dispensatione donentur.*

Concilium Generale Lateranense relatum in Canone, ait: *Cum in Ecclesia corpore omnia debeant ex charitate tractari, & quod gratis*

Tomus III.

C

D. Tho. 4.
sent. dist. 4.
q. 2. art. 3.
quæstiuncula
2. in resp. ad
2.

Matth. 10.
v. 8.

Can. Dictum.
1. q. 1.

Can. Cum in
Ecclesie. De
Simonia.

receptum est, gratis impendi: horribile nimis est, quod in quibusdam Ecclesiis locum venalitas perhibetur habere, ita ut pro Episcopis vel Abbatibus seu quibuscumque personis Ecclesiasticis ponendis, in sedem, sive introducendis Presbyteris in Ecclesiam, nec non & pro sepulturis & exequiis mortuorum, & benedictionibus nubentium, seu aliis Sacramentis aliquid requiratur. Putant autem plures ex hoc licere, quia legem mortis de longa invaluisse consuetudine arbitrantur; non attendentes, quod tantò graviora sunt crimina, quantò diutius infelicem animam tenuerunt alligatam. Ne igitur hæc de cæterò fiant, vel pro personis Ecclesiasticis deducendis in sedem, vel Sacerdotibus instituendis, aut sepeliendis mortuis seu benedicendis nubentibus, seu aliis Sacramentis conferendis, seu collatis, aliquid exigatur districtiùs prohibemus. Si quis autem contra hoc venire presumpserit, portionem cum Giezi se noverit habiturum.

Conc. Aquen-
se tit. de Sa-
cram. ann.
1585.

Id ipsum variis temporibus ab aliis Conciliis damnatum est, sic enim loquitur Concilium Aquense. Illud præterea diligenter caveant, ne pro illis administrandis ab ullo, vel omnium rerum inope Sacerdote, verbis aut etiam signis quicquam prorsus vel minimum quovis modo petatur, exigaturve. . . . Quod si quis contra fecerit, is graviter ab Episcopo, pro culpa ratione, puniatur non avaritia tantum labe notatus, sed etiam simoniaca pravitalis reus.

Rituale Rom.

Denique Rituale Rom. de iis quæ in Sacramentorum administr. generaliter observanda sunt. Illud porro diligenter caveat, ne in Sacramentorum administratione aliquid, quavis de causa vel occasione, directè vel indi-

De Sacramentis. Cap. VII. 51

rectè exigat aut petat ; sed ea gratis ministraret , & ab omni simonia atque avaritia suspicione , nedum crimine longissimè absit. Si quid verò nomine eleemosynæ , aut devotionis studio , peracto jam Sacramento , spontè à fidelibus offeratur , id licitè pro consuetudine locorum accipere poterit , nisi aliter Episcopo videatur.

